

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

Perustuslaki ei edellytä julkisuusperiaatteen laajentamista julkisen vallan käytön ulkopuolelle. Toimintoihin, joita harjoitetaan julkisyhteisön määräysvallassa olevassa yhtiössä tai julkiseen hallintotehtävään liittyen, ei välttämättä lainkaan liity julkisen vallan käyttöä taikka julkista rahoitusta. Tällöin julkisuuslain tarkoituksena ja tavoitteena olevaa valvonnan tarvetta ei ole.

Posti Group Oyj on julkinen osakeyhtiö, jonka Suomen valtio omistaa kokonaisuudessaan. Postitoiminta on nykyisin pääsääntöisesti kilpailutilanteessa harjoitettua toimintaa. Postin palveluista noin 98 prosenttia on täysin kaupallista toimintaa kilpaillussa markkinassa. Posti ei myöskään harjoita liiketoimintaa yksinoikeuteen perustuen, sillä postimarkkinat on Suomessa vapautettu kilpailulle jo 1990-luvulla. Postilain alaista toimintaa valvoo Liikenne- ja viestintävirasto ja yleispalveluun kuuluvien palvelujen osalta toimivalta on katsottu olevan myös eduskunnan oikeusasiamiehellä. Viranomaiset voivat laajan tiedonsaantioikeutensa perusteella saada tarvittavat tiedot yhtiöltä ja arvioida saamiensa tietojen julkisuuden. Kansalaisten oikeusturva toteutuu tätä kautta.

Mietintö on valmisteltu työryhmässä, jonka oikeusministeriö asetti edellisellä hallituskaudella vuonna 2021 valmistelemaan julkisuuslain ajantasaistamista. Hallituskauden vaihtuessa hankkeen asettamispäätöstä ja tehtävänantoa ei muutettu. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan ei sisälly nimenomaisia julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyviä mainintoja. Sen sijaan hallitusohjelman mukaan hallitus keventää yritysten hallinnollista taakkaa. Mietinnön mukaiset ehdotukset soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen ja julkisomisteisiin yhteisöihin kuitenkin aiheuttaisivat toteutuessaan yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa. Ehdotus ei tämän vuoksi ole hallitusohjelman mukainen. Myöskään soveltamisalan laajentamiseen liittyviä taloudellisia vaikutuksia valtionyhtiöihin tai markkinavaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu mietinnössä.

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Postin yleispalvelun tarjoajalle on postilain nojalla osoitettu joitakin julkisia hallintotehtäviä, joista osaa tarjotaan kaupallisin ehdoin. Posti toteaa, ettei välttämättä ole helppoa täsmällisesti määrittää, miltä osin yrityksen toiminta käytännössä on julkisen hallintotehtävän hoitamista. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa julkista hallintotehtävää hoidetaan operatiivisena toimintana yhteisillä resursseilla ja yhteisissä prosesseissa muiden, täysin kaupallisten palveluiden kanssa. Julkisuuslain velvoitteita ei pidä missään tilanteessa ulottaa kaupallisiin palveluihin.

Silloin, kun julkiseen hallintotehtävään liittyvät tehtävät ovat vaikeasti rajattavissa ja mahdollisesti tulkinnanvaraisia, tulisi yritykselle kohtuuttomia lisähaasteita julkisuuslain soveltamisalaan liittyvistä tulkintavaikeuksista. Julkisuuslain soveltamisalan rajauksen ja tulkinnan on oltava mahdollisimman yksiselitteistä eikä lain soveltaminen saa uudistuksen yhteydessä muuttua nykyistä epäselvemmäksi.

Julkiuuslain soveltamisen ulkopuolelle pitäisi aina rajata tilanteet, joissa julkisen hallintotehtävän hoitaminen on samalla kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Myös Postin toiminnassa julkisessa hallintotehtävässä tulee tarkasteltavaksi elinkeinovapautteen liittyvät näkökulmat. Esimerkiksi postilain 21 §:n mukaista tiedoksiantomenettelyn hoitamista voivat julkisyhteisöille tarjota kaupallisiin sopimuksiin perustuen kaikki postiytytykset. Laaja julkisuusperiaatteen toteuttaminen voi myös olla ristiriidassa kilpailuoikeuden kanssa avatessaan kilpailijoille pääsyn toistensa tietoihin tavalla, joka vääristäisi kilpailua. Julkiuuslakia ei tule ulottaa elinkeinotoimintaan ehdotetulla tavalla, jotta kilpailuneutraliteettia ja liikesalaisuuksien suojaa ei vaaranneta kilpailluilla markkinoilla.

Lisähaasteita yrityksille tulisi siitä, että julkisuuslakiin liittyvien tehtävien hoitamisen ehdotetaan myös olevan julkisen hallintotehtävän hoitamista.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi

välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Posti-konserniin kuuluvia toimintoja ja palveluita on varsin laajasti katsottu huoltovarmuuskriittisiksi. Postille on lisäksi postilaissa asetettu velvollisuus huolehtia siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Julkisuuslain soveltamisen laajeneminen Postin toimintaan, vaikka vain osittain, voi aiheuttaa riskejä toiminnan turvallisuudelle sekä huoltovarmuudelle. Mietinnössä ehdotettujen muutosten turvallisuusvaikutuksia onkin tarpeen arvioida mahdollisessa jatkovalmistelussa tarkemmin.

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

Posti ei kannata julkisuuslain soveltamisalan laajentamista siten, kuin lakiehdotuksen 5 §:ssä ehdotetaan.

Lainsäädännön ja sen soveltamisalan tulee olla yritysten näkökulmasta selkeä, eikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Myöskään viranomaisen asiakirjan määritelmä ei ole selkeä, erityisesti kun kyse on yrityksen harjoittamasta operatiivisesta toiminnasta.

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

Eriävissä mielipiteissä ja lausumissa olevat huomiot tulisi ottaa huomioon ja arvioida tarkasti jatkovalmistelussa.

Yritysten hallinnollista taakkaa ei pitäisi lisätä, vaan päinvastoin keventää, aivan kuten hallitusohjelmassa todetaan.

Rokkanen Päivi
Posti Group Oyj